

Emlékezés

Kodály Zoltán halálának évfordulóján 2012 március 6-án a Farkasréti temetőben

Nem hal meg az, ki milliókra költi / Dús élte kincsét,
mindnyájan valljuk Arany János gondolatait akik itt egybegyűltünk, hogy tisztelettel emlékezzünk Kodály Zoltán síremléke előtt. Mint egy nagy család, egykori tanítványok, tisztelői, neves zenei intézmények, iskolák, kórusok vezetői és munkatársai, a magyar és nemzetközi Társaságok képviselői, és személy szerint *Kodály Zoltánné Péczely Sarolta* aki hűséges szívvel ápolja, figyelő szemmel és mértéktartó terjesztéssel gondozza az értékes örökséget, – a magyar nemzet kincsét.

Mert nagy kincs birtokosai vagyunk. – Sokan vannak neves magyar zeneszerzők, híres és tehetséges zeneművészek akik világszerte elismertek, és dicsőséget jelentenek hazánknak. De aki ennyire következetesen járta a maga útját – a **magyar nép** kultúrájának felemelkedése, a **mindenki által elérhető** zene megismerésének érdekében – hosszú tartalmas életet megélve, annak végső határáig ezért dolgozott, egyre tágabbra nyitva a lehetőségeket a jobbításra azt csak Kodály Zoltánról mondhatjuk el.

Mindnyájan ismerjük Kodály Zoltán életútját. Tudjuk, hogy már gyermekkorában Galántán különböző zenei hatások érték – egyrészt a zárt meleg családi otthon klasszikus zenéje, másrészt a falakon kívül a sokszínű falusi élet hangulata – mindez élete végéig elkísérte. Hogy is emlékszik erre vissza több évtized múltán a *Bicinia Hungarica I.* kötetének előszavában?

„Galántai Népiskola, mezitlábás pajtásaim: rátok gondolva írtam ezeket. A ti hangotok cseng felém ötven év kódén át.

Hajigáló, verekedő, fészekkiszedő, semmitől meg nem ijedő, talpig derék fiúk, dalos, táncos, illedelmes, jódolgó lányok: hová lettetek?”

De hogy ez mindig mennyire foglalkoztatta Kodály Zoltánt, annak bizonyítéka, hogy évtizedekkel később – maga válogatott össze a 4 kötetből egy új kiadványt, hogy az szerzte az országban a kisiskolások számára is, könnyen elérhető legyen, – és életének utolsó napjaiban a Kórházban lektorálta a „**Válogatott bicíniumokat**”. Am a megjelenését már nem érthette meg, de azóta is ez az egyik legtöbbet forgatott kis kiadvány, minden magyar iskolában.

Kodály Zoltán, ifjúkori tapasztalatai és magas szintű tanulmányai során, korán fel tudta becsülni a magyar népdal jelentőségét. Megismerve, az addigi népdalgyűjteményeket megismerte a hiányosságokat, és felismerte a tennivalókat. – Maga indult gyalogszerrel az első gyűjtőutakra, hogy feltárhassa és lejegyezhesse a még élő igazi népdalkincset. – Méltó társra, igaz barátira talált *Bartók Béla* személyében. A gyűjtőmunkával együtt a tudományos feldolgozást is megkezdték. Rendíthetetlen munkával – küzdelmek, ellenvetések, érdektelenségekkel szemben – Kodály következetesen folytatta a saját magára rótt feladatait.

Az elültetett fa meghozta gyümölcsét, – az első tanítványok, akkori neves munkatársak közreműködésével –, közel negyven évre a tervezett közzététel után **1951-ben megjelent a Magyar Népzene Tára I. kötet – a Gyermekjátékok.**

Bartók és Kodály elkötelezett munkája eredményeként azóta folyamatosan dolgozzák fel a hatalmas magyar népdalkincset, újabb és újabb munkatársak segítségével, az egykori tanítványok, – és immáron a tanítványok tanítványai.

A Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetében legutóbb jelent meg, 2011 év végén – jól időzítve a közelgő 130. születésnap idejére – **A Magyar Népzene Tára XI. és XII. kötet.**

A most megjelent kötetek főmunkatársa: *Olsvai Imre*, szerkesztője *Domokos Mária* és *Paksa Katalin*. De hosszan sorolhatnám a kötetben felsorolt munkatársak neveit, – akik nagy örömeinkre – sokan most is itt állnak közöttünk.

Kodály Zoltán zeneszerzői, tudományos és népzenei munkássága mellett meghatározó volt Zeneakadémiai **tanári működése**. 1907-től volt a Zeneakadémia *tanára*. Misszióknak tekintette a tanítást – de mindenkor összeegyeztethetőnek a zeneszerzéssel. Mindenek előtt művelt muzikósokat akart nevelni, hogy tehetségük később az egyéni hajlamaiknak a legmegfelelőbb területen bontakozhasson ki.

Meg kell említeni az első zeneszerző osztályt ahol a 13 tehetséges, végzős növendék között volt *Ádám Jenő*, *Bárdos Lajos*, *Kerényi György*, *Kertész Gyula*. Ők alkották a következő generációt, akik következetesen vallották Kodály elveit és életük során az **ifjúság zenei neveléséért**, és az „**Éneklő Magyarorszáért**” cselekedtek. Zeneakadémiai tanárságuk idején ennek szellemében mindezt továbbadták tanítványaiknak. Így a következő nemzedék megvalósíthatta az elődök szándékát.

Kodály előtt új nagy lehetőségeket tárt fel a *Psalmus hungaricus* bemutatója 1923-ban. Az országos érdeklődés mellett a nagy sikerre felfigyelt a külföld is. – De fordulópontot jelentett a tekintetben is, hogy a zeneszerző rátalált a **gyermekkórus** hangjára. Ezidőtől Kodály minden alkotó korszakában jelentős szerepet töltött be a **vokális zene**. 1925-ben jelentek meg az első gyermekek, majd követték a csodálatos vegyeskarok.

Határtalan műveltsége és olvasottsága, olyan örökértékű szövegeket tudott választani megzenésítésre, amelyeket ha ma énekelünk, vagy hallgatunk, úgy érezzük napjainkban is éppen időszerűek.

Ám ha a népdalgyűjtés és a magyar zenei nevelés jelentőségéről szólnak, meg szeretném említeni azt az első úttörő kiadványt, amelyről talán már csak kevesen tudnak, az **Iskolai énekgyűjteményt**, – elsőként ez mondja ki Előszavában: „A népiskolai énektanítás gerince a népdal”. Az I. kötet 1943-ban jelent meg, a II. kötet 1944-ben – a háború rettentő éveiben. Hadd említsem meg, hogy az én korosztályom még ebből készült fel Kodály Zoltán népzene óráira. Könyvem megsárgult lapjain ott vannak az akkori széljegyzetek. És megjelölve az a 200 dal amit a kollokviumra vittem. És megvallom, előttem Kodály Zoltánnak mindenkor az a barátságos arca lebeg, amin egy-egy mosoly is átsuhant, amit némely különlegesen szép népdal meghallgatása kiváltott.

Ám e gazdag gyűjtemény csak *tiszavirág* életű lehetett – együtt azzal a teljes 8 osztályos tankönyvsorozattal, ami új életet lehel az énektanításba – alighogy elindult az ismertség útján, 1949-ban már betiltották, vagy bezúzták. De az elszórt mag jó földbe hullott, a fejlődés megindult. Mint ahogy a hó alól a kis növények előbújnak, úgy keltek életre az énekes iskolák. A szülőváros Kecskemét valósította meg az első ének-zenei osztályt.

A következőket, szívós munka eredményeként az 50-es években létrejöhett a magyar gyermekek zenekultúrájának előmozdítása érdekében – a mindennapos énekóra – az ének-zenei iskolák modellje. Hamarosan követőkre talált, Az 1960-70-es években érte el tetőfokát, „virágzásba borult az ország”. Az egész világ figyelmét felkeltette, messze földről csodájára jártak, tanulmányozni kezdték e különleges módszert.

Jól megalapozott magas fokú oktatási keretben a külföldiek a továbbiakban is szorgosan folytatják tanulmányaikat, ma már egyetemi szinten, Kecskeméten és Budapesten. Így hazájukba visszatérve a világ számos területére, ismertséget és dicsőséget szereznek a magyar zenei nevelésnek és kultúrának.

És itthon, hogy alakult a folytatás? ... Az élővilágban ismeretes és látványos, – hogy a virágzást hervadás követi. – De az új hajtások mindig erőre kapnak és tovább éltetik a nemes fajtákat. Örök törvénye ez a természetnek. **Higgyünk ebben!** Csak ápolni, gondozni kell az életerős hajtásokat. – Ez a mi feladatunk, és ehhez útmutatót kaptunk. – Kodály Zoltán példamutató, karizmatikus egyénisége mindenkor követőkre talált, akik

minden területen folytatták a megkezdett munkát, mint ahogy Kodály Zoltán számára a komponálás, a tudományos munka, a népzenei anyag folyamatos revíziója, és az ifjúság zenei nevelésének kérdése egész életében szakadatlan feladatokat jelentett. De biztos arányérzékkel teremtette meg e sokoldalú tevékenység belső egyensúlyát. – A múltra támaszkodott, a jelenben dolgozott és száz éves távlatokban gondolkodott. –

A tanítványok tanítványainak feladata megismertetni, hittel és meggyőződéssel tovább adni és tovább haladni a Kodály Zoltán által megállmodott és kitaposott úton, a világ állandó fejlődésének, és változásainak közepette.

Ennek a szellemében adózzunk tisztelettel a Mester emléke előtt.

Márkusné Natter-Nád Klára

Közreműködött, a *Kós Károly Általános Iskola Gyermekkórusa*, *Hraschek Katalin* vezetésével. Bevezetőként Kodály gyűjtötte népdalcsoport énekeltek. Majd a Biciniumokból adtak elő néhány gyöngyszemet. A beszédet követően a gyermekkórus előadásában hangzott fel Kodály műve a: *Zöld erdőben*.

A nagyszámú, gyönyörű koszorúk elhelyezését követően a Himnusz közös énekével zárult a megemlékezés.

